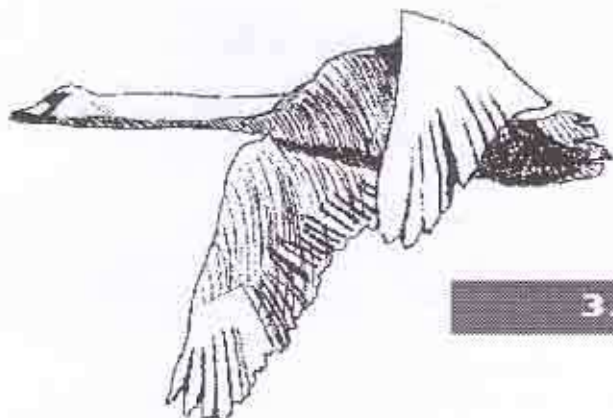

KOLINDSUND AVIS

3. ÅRGANG NR. 1 - maj 2006

Læs inde i bladet:

- Fra vor egen verden - om bl.a. Kolindsund-konferencen
- Interview med Grenaas borgmester, Gert Schou
- Gæste-pennen: Hardy Vinter

www.kolindsund.dk

KOLIND- SUND PÅ FORSIDEN

- en arbejdskonflikt i 1920'erne

Af Britta Moesdal, Djurslands museum, Grenaa

I midten af 1920'erne blev Kolindsund til såvel avisforsidestof som diskussionsemne i folketinget. Alt sammen på grund af en arbejdskonflikt, der begyndte d. 10. september 1923.

Selve afvandingen af sundet og den efterfølgende drift af såvel de nybyggede sundgårde som hele afvandingsystemet med pumpemaskiner og kanaler blev forestået af et aktieselskab - A/S Kolindsund. Aktieselskabet var medlem af Dansk Arbejdsgiverforening.

Den første organisering af arbejderne i Kolindsund kom i 1914 med stiftelsen af et fagforbund for landarbejdere under Dansk Arbejdsmandsforbund, senere under Landarbejderforbundet. Man havde således et organiseret arbejdsmarked med forhandlingsberettigede parter. Men i løbet af 1921 solgte aktieselskabet de fleste af gårdene til private landmænd, der også overtog ansvaret for sundets driftsapparat. De nye ejere

sluttede sig sammen i et lodsejerlag, hvis bestyrelse skulle tage sig af driften af de fælles anlæg. De ansatte i sundet fik nu denne bestyrelse som sin arbejdsgiver. Det var en svær situation, for de nye ejere ville ikke vide af nogen fagforening som forhandlingspart. Og selv ønskede de ej heller at organisere sig. De ville beholde retten til at handle og *forhandle* frit.

Sidst på sommeren i 1923 gik Landarbejderforbundets ledelse aktivt ind i kampen for dels overenskomstordnede løn- og arbejdsforhold og dernæst forbedring af samme. Den opfordring tog den lokale fagforening i Kolindsund til sig. De gik ind i aktionen, og hermed startede en konflikt, som fik stor betydning i landarbejdernes kamp for organisationsret.

Muddermaskinen, omkring hvilken det hele startede i september 1923

Uoverensstemmelserne startede omkring ejerlagets muddermaskine. Landarbejderforbundet ønskede en lønforhandling med ejerlaget. Det afvistes. Endnu to forsøg på forhandlinger gik det på samme måde. Om det var arbejderne, der nedlagde arbejdet eller arbejdsgiverne, der udelukkede arbejderne, var der uenighed om. Det eneste, de var enige om, var, at det var de andre, der begyndte! Under alle omstændigheder stoppede arbejdet som sagt d. 10. september.

Den næste dag havde Kedel- og Maskinpasserforbundet en forhandling om indgåelse af overenskomst. Her blev der faktisk opnået enighed, men da forbundet samtidig krævede som betingelse, at der blev indgået overenskomst med Landarbejderforbundet, gik det i vasken.

Muligheden for at lægge et fælles pres på ejerlaget var nu til stede. Men, der var ikke orden i geledderne. Kedel- og Maskinpasserne var tilfredse med *deres* overenskomst og var ikke rigtigt tilbøjelige til ataktionere for landarbejderne. Landarbejderforbundet greb derfor til andre midler.

Man søgte at gennemføre en blokade af varetølførsel (af f.eks. kul) samt af produkterne fra sundets gårde.

Det lykkedes i stor grad.

Sådan så Landarbejderforbundet på Pinstrup's fremfærd

I oktober 1924 kom der gang i nogle forhandlinger, der var lige ved at gå i mål. Men så skete der noget helt andet. Sagen blev landspolitisk, idet Pinstrup, MF for Venstre, d. 11. november tog sagen op i folketinget. Han kaldte det for fagforeningsdiktatur og brugte konflikten som et led i kampen mod Socialdemokratiet. Det lykkedes Pinstrup at få ejerlaget til at anlægge sag mod de implicerede forbund. Dom i sagen blev afsagt d. 27. juni 1925 i Landsretten. Der var pure frifindelse til alle forbundene.

Landarbejderforbundets opfattelse af Kolindsundbønderne

Den afgørelse fandt de blokerede landmænd sig ikke i. De ankede sagen til Højesteret. Næsten et år senere afsagde denne instans sin dom. D. 9. juni 1926 erklæredes blokaden for retsstridig. Forbundene blev pålagt at betale erstatning til landmændene og til andre involverede. Desuden skulle de betale alle sagsomkostningerne. Alt i alt 139.000 kr. En pæn sum på daværende tidspunkt.

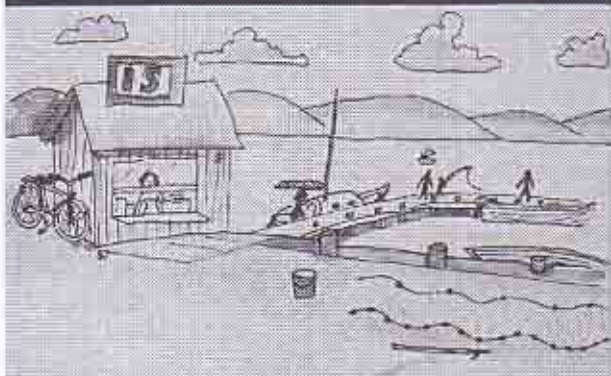
Der var meget delte meninger om denne dom. Venstre og landbrugsorganisationerne var naturligvis tilfredse. Socialdemokraterne og arbejderorganisationerne kaldte det en klassedom. Flere af datidens juridiske eksperter kritiserede Højesteret i skarpe vendinger. De fandt, at Retten havde bevæget sig ud på "tynd is" i denne sag. Under alle omstændigheder blev de fastlagte erstatninger udbetalt til en meget tilfreds befolkningsgruppe. For at vise sin taknemmelighed overfor folketingsmand Pinstrup overrakte de ham et sølvbæger til en værdi af 900 kr. samt et smykkeskrin til hans hustru til en værdi af 100 kr.

Det højtidelige Østtårn de Kolindsbøndernes overrakt Pinstrup og Frøer det sølv sølvbæger til en værdi af 900 kr. samt et smykkeskrin til en værdi af 100 kr.

*Landarbejderforbundets
udlægning af bøndernes
taknemmelighed*

**MELD DIG IND I KOLINDSUNDS
VENNER NU - OG MODTAG NÆSTE
NUMMER AF KOLINDSUND AVIS MED
POSTEN!**

KOLINDSUNDS VENNER - FRA VOR EGEN VERDEN...

Kolindsunds Venner har tidligere haft planer om at afholde en stor konference om Kolindsunds fremtid med et budget på over 100.000 kr. Til dette formål søgte vi forskellige fonde om midler til afholdelse af konferencen og har da også fået tilsagn om 30.000 kr fra Friluftsrådet til udarbejdelse af et kompendium, som skulle beskrive konferencens konklusioner. Desværre har vi også fået afslag fra Åge V. Jensens Fonde, som vi ellers havde sat vores lid til - og et par andre fonde har vi ikke hørt fra endnu.

Dette betyder, at vi ser os nødt til at sætte konferencen i bero og arbejde henimod andre muligheder, som vi godt vil diskutere med medlemmerne af foreningen. Starten på denne diskussion fandt sted på den ordinære generalforsamling den 4. april 2006, hvor 17 interesserede mødte op. Det er den største deltagelse til en generalforsamling i foreningens historie, og det lover godt for fremtiden. Spørgelysten og interessen var stor men der efterlystes både flere visioner og mere konkret om, hvad det ville kunne betyde for Djursland, for beskæftigelsen, for sundbønderne, for vandkvaliteten osv. Læs mere om dette i næste nummer af Kolindsund Avis. Iøvrigt blev formand Jesper Nielsen genvalgt med applaus.

De tre gamle kommuner Grenå, Nørredjurs og Midtdjurs er gået sammen om at søge midler til et projekt med den sigende titel: „Netværksdannelse for organisationer og borgere ved visionsudvikling for Kolindsund - omdannelse til rekreativt vådområde med henblik på udvikling af turismeerhvervet og etablering af attraktive bosætningsområder med store naturværdier“. Kommunerne har netop fået bevilliget 200.000 kr af de 500.000 kr, som de søgte om hos Landdistriktspuljen. Hvis kommunerne ikke i denne forbindelse vil arrangere en sådan konference, vil Kolindsunds Venner arbejde videre med muligheden for at afholde vores egen konference i mindre målestok, idet vores økonomiske midler ikke rækker til et stort arrangement.

Fortsættes næste side...

HELLERE I ROLIGT TEMPO

– så alle er med!

Interview med Grenaa's borgmester, Gert Schou af Mårten Breum

Jeg træffer en travl borgmester for den snart hedengangne Grenaa kommune en middagsstund i april. Jeg spørger, hvor sagen om Kolindsunds gendannelse – og de 200.000 kr. som de tre kommuner: Midtdjurs, Nørre Djurs og Grenaa har fået fra Landdistriktpuljen i Indenrigsministeriet.

"Ja, vi skal snart holde møde mellem borgmestrene og lodsejerne", kan Gert Schou oplyse. Der er nogle knaster, der skal files væk i den videre proces. "Jeg vil hellere have et møde med folk på mit kontor i tide – end at parterne kommer for langt fra hinanden", siger Gert Schou.

"Kolindsund vil blive sø igen. Eller i hvert fald fyldt med vand. Det er der vist ingen tvivl om, hvis man kommer langt nok ud i fremtiden. For mig – og de andre borgmestre i 3-kommune-gruppen, er det imidlertid vigtigt, at vi vender alle muligheder. At vi får lavet de dér scenarier for, hvordan sundets fremtid kan blive. Det interesserer mig meget. Og jeg er selv af den opfattelse, at søen kunne blive et flot stykke natur. Det er bl.a. derfor, at jeg har stillet op til regionsrådet, hvor man også snakker planer og landdistriktsudvikling".

"Men der er jo kommet et Kolindsund-flertal i Syddjurs sammenlægningsudvalg", siger jeg.

"Nu er det jo sådan, at i hvert fald fire femtedele af sundet ligger i Norddjurs kommune. Selvfølgelig skal

Gert Schou

Syddjurs inddrages i processen. Men jeg ser det som, at Norddjurs vil blive toneangivende", siger Gert Schou. "Hvornår og hvordan skal Folketinget inddrages i processen?" spørger jeg.

"Ja indtil videre har vi ikke fået andet end en lille slat til at starte processen for," siger Gert Schou og fortsætter: "Wesselboe virker meget neutral for at sige det sådan. Det virker som om, han er bange for landmændene." "Men der skal nok søges flere penge i millionklassen, når der skal laves en tidsplan over projektet. Efter min mening vil vi om et par år kunne inddrage Folketinget." Gert Schou lægger meget vægt på, at han gerne vil have, at Kolindsunds udvikling kører i olie frem for i sand. "Jeg tror på, at det er bedre at bruge megen tid til at få alle med – frem for at lade modsætninger opstå, som kunne forhandles væk – vi har tid nok – og vi skal ikke drille hinanden!"

Der har været rygter fremme om muligheder for, at f.eks. sundbøndeme eller andre, private interesser, kunne lave et konsortium, der kunne køre en sø som et privat foretagende. Da jeg nævner dette for Gert Schou siger han, at det ville han ikke have noget imod. "Djursland ligger optimalt. Og der er enorme udviklingsmuligheder i vores landsdel!. Med metropolen Århus og den store by Randers lige ved siden af. Selv tror jeg, at Norddjurs har fremtiden for sig. Med den lidt mere "rå" natur end den milde og smilende natur på Syddjurs. Og Kolindsund er kun et – men et stort et – af de projekter, man kunne tænke sig indpasset i Norddjurs' natur."

Til sidst spørger jeg om eventuel EU-midler til sundets gendannelse. Gert Schou svarer: "Det er slet ikke let. Jeg ved at de har lavet målprogrammet om inden for miljøområdet i EU. Hvis man skal have EU-midler, skal man virkelig lave flotte ansøgninger med megen dokumentation. Det er ikke lige til. Men der kommer et nyt regionskontor for Midtjylland i Bruxelles. Så måske..."

Fra vor egen verden...

Interessen for Kolindsunds Venner er ikke blevet mindre i det forløbne år. Debatten op til kommunalvalget viste med al tydelighed, at der er stor interesse for sagen og at mange ser et gendannet Kolindsund som en stor fremtidsmulighed for hele Djursland. Kolindsunds Venner oplever også den store interesse for sagen, hvilket ses af vores medlemstal, som er steget med ca. 50% i løbet af det sidste års tid. Dette hilser vi velkommen og vil i den kommende tid forsøge at inddrage nogle af disse mere aktivt i foreningens arbejde. Er du interesseret i at give en hånd med, så hører vi gerne fra dig.

Med venlig hilsen
Bestyrelsen i Kolindsunds Venner

Den dag, de lukker pumperne og lukker livet ind i sundet igen!

Et lille prosadigt
af Mårten Breum

Det er ikke så let.
Ikke så let.
At blive enige.
Det er ikke det rette at gøre.
Skal der overhovedet gøres noget?
- Sådan sagde de for 135 år siden, da
nogle fantaster ville tørre den store sø ud.
Den sø, som havde været basis for
Djurslands indre liv altid. Den sø, hvor
grødeskærere, fiskere og pramsejlere
tjente til livets ophold - ved søens
hjælp...

Men den blev tørret ud. Og kornet stod
så langt øjet rakte. Til glæde for
bønderne. Og der var arbejdspladser og
arbejdernes hænder kunne bruges og
deres børn kunne mættes. Ikke altid i
fred og fordragelighed. Men der blev
arbejdet, og der blev bygget - og det
daglige brød blev dyrket på sundets
bund.

Tidene er skiftet.
Tidene er skiftet så meget, så meget.
Vi rejser i rummet. Vi brænder hvede,
mens børn dør af sult. Vi braklægger og
vi arbejder, så vi er et af verdens rigeste
lande...

Vi vil have søen igen, siger nogle.
Fantaster! siger andre.
Vi vil have fiskeliv og færgeliv og
bådsejlad og vandrestier - ikke igen -
men nu, i det 21. århundrede, vil vi
genskabe naturværdier med alle de
værktøjer, som vores komplicerede
samfund giver os.

Vi vil have bløde værdier der hvor vi bor.
Vi vil have noget smukt at se på.
Vi vil have fred og smukke dyr,
Vi vil kunne bruge søen.
Vi vil søen NU!

Vi støtter også naturen!

Niels Peter Rasmussen
Statsaut. ejendomsmægler MDE
Søndergade 8 • 8560 Kolind
Tlf: 86392888
Mail: post@kolind.estate-maeglerne.dk

 HabitatVision

Konsulenter indenfor naturområdet

Erik Aude
Chefkonsulent, Ph.d.

HabitatVision Vest
Åskedalsvej 3
8410 Rønde
Denmark

Mobil +45 2871 3739
Tlf. +45 8637 0227
eau@habitatvision.dk

www.habitatvision.dk

**zoneterapi &
massage**

www.123zone.dk

tlf.: 8637 9585

mobil: 2633 4407

**RÅD
& DÅD** **RYOMGÅRD**
BYGGECENTER

TØMMERHANDEL & BYGGECENTER A/S
Vestergade 108 • 8550 Ryomgaard • Tlf. 87 74 12 34

**Keiser
Sko**

Bredgade • 8560 Kolind
Tlf: 86 39 11 12

 STARK

Kolind Tømmerhandel
Bredgade 2
8560 Kolind
Telefon 86 39 10 33

Slotsgade 1 • 8550 Ryomgaard • tlf. 86394090

Carletti

Bredgade 17 • 8560 Kolind
Tlf: 86 39 10 68

SKO dillen

Ryomgård • Tlf. 86 39 14 00

SUPER SPAR

Kolind

**Her er der plads til
endnu en annonce - og
tak til vore annoncører!**

Ægte turisme ved Kolindsund *Af Hardy Vinter*

De 2 nye kommuner Syd- Norddjurs på Djursland er nu kommet et stort skridt tættere på at kunne lave et stort vådområde ved Kolindsund. De nuværende kommuner Grenå, Midtdjurs og Nørredjurs kommuner har fået 200.000 kroner fra miljøministeriet til at arbejde videre med projektet. Planen er at gendanne en sø, som blev drænet til landbrugsjord i 1874. Søen kan blive 18 kilometer lang og op til fire kilometer bred.

Med de penge kan kommunerne nu gå igang med at beskrive de fantastiske muligheder der ligger i projektet. Verdenssituationen og Danmarks situation er jo ændret meget siden 1874 og mulighederne må vurderes med nutidens og fremtidens øjne. Fritiden og dermed også gerne sunde naturinteresser vil fylde mere i fremtiden. Kolindsund projektet rummer utallige erhvervs- og turismemuligheder. Campinglivet i Danmark har ændret sig i retning mod flere og flere stjerner på campingpladserne og finere og finere campingvogne samt marmorbehængte toiletter. Det er fint og i orden for dem der ønsker denne ferieform. Men tænk, hvilke alternative muligheder, der kunne skabes omkring en 24

kvadratkilometer stor sø. Naturcampingpladser med cykelstier og bådebroer. Masser af fugleliv og og fiskemuligheder. Og nogle hyggelige cafeer langs bredden. Dertil kommer bosætningsmuligheder langs højderne ned mod den store sø.

Jo der er mange perspektiver i dette projekt, der vilkeligt vil kunne gavne erhverv, turisme og bosætning på Djursland.

Landmændene på Djursland bakker tilsyneladende op om idéen, men som formanden for Djurslands landboforening, Hans Gæmelke, har understreget skal de landmænd der skal afstå jord til projektet have en fair behandling.

Der er tale om den klassiske konflikt mellem ejendomsrettens ukrænkelighed og almenvællets interesser. Som det gælder i dansk ret skal grundejerne selvfølgelig have erstatning for det fremtidige begrundede indtægtstab de måtte lide i forbindelse med afgivelsen af den omhandlede jord. Ved denne beregning må der henses til, at jorden på sigt under alle omstændigheder ville blive oversvømmet og at skatteyderne i forvejen giver direkte og inddirekte tilskud til den pumpning og grødeskæring, der sker for at afvande landmændenes nuværende arealer.

Hardy Vinter, R

Medlem af sammenlægningsudvalget i Syddjurs

4,50 kr.

Kolindsunds venner

Thorsagervej 40

Skarresø Mark

8410 Rønde

Vinteren viste fuglelivet i småsøerne uden for sundet...

Ja, jeg er tilhænger af gendannelse af Kolindsund som sø, og vil gerne være medlem af foreningen "Kolindsunds Venner".
Det koster 100 kr. om året.

NAVN:

ADRESSE:

POSTNUMMER/BY:

E-MAIL/TELEFON:

UNDERSKRIFT OG DATO:

**KOLINDSUND
AVIS** Tryk: Huset

Udgives af foreningen **Kolindsunds Venner**, som er en partipolitisk uafhængig interesseforening for gendannelse af Kolindsund som sø. Kolindsunds Venner har adressen: Thorsagervej 40, Skarrisø mark, 8410 Rønne. Formand og ansvarshavende for dette blad: Jesper Nielsen tlf: 8639 4318. E-mail: jni@tdcadsl.dk. Besøg hjemmesiden: www.kolindsund.dk